

13.02.2019

Ärende/27

§ 60

Den av ledamoten Johanna Nuorteva väckta motionen om utveckling av skolgårdarna

HEL 2018-009103 T 00 00 03

Beslut

Stadsfullmäktige betraktade den av ledamoten Johanna Nuorteva väckta motionen som slutbehandlad.

Föredragande

Stadsstyrelsen

Upplysningar

Maria Nyfors, stadssekreterare, telefon: 310 21731
maria.nyfors(a)hel.fi

Bilagor

1 Valtuutettu Johanna Nuortevan aloite

Sökande av ändring

Förbud mot sökande av ändring, beredning eller verkställighet

Beslutsförslag

Beslutet stämmer överens med förslaget.

Föredragandens motiveringar

Ledamoten Johanna Nuorteva och 23 andra ledamöter föreslår i sin motion att staden ska kartlägga situationen för skolgårdarna och utgående från detta utarbeta en utvecklingsplan, för att det på alla skolgårdar ska finnas konstruktioner som uppmuntrar till aktivitet och motion.

Enligt 30 kap. 11 § 2 mom. i förvaltningsstadgan ska stadsstyrelsen förelägga fullmäktige en motion som undertecknats av minst 15 ledamöter.

Stadsstyrelsen har fått utlåtanden från fostrans- och utbildningsnämnden, kultur- och fritidsnämnden samt stadsmiljönämnden med anledning av motionen.

Bristen på motion har blivit en central faktor som försämrar hälsan, välmående och funktionsförmågan i alla åldrar. Endast en tredjedel av barn och unga i grundskoleåldern når upp till motionsrekommendationerna för åldersgruppen. I lågstadiet är andelen ca 40 % och i högsta-diet ca 15 %.

Det finns många fördelar med att utveckla skolgårdarna så att de uppmuntrar till motion och funktionella lekar. Gården är en central rörlighetsmiljö i skolbarnens vardag och eftermiddagsverksamhet. Mångsidiga skolgårdar bidrar till att öka trivselen i bostadsområdena. Mångsidiga gårdar är som bäst intressanta stadsrum som uppmuntrar till motion i bostadsområdenas vardagsmiljö. De gör stadsdelarna mer trivsamma, kollektiva, egenartade och trygga. Lättillgängliga, avgiftsfria och öppna näridrotts- och lekplatser främjar jämlikheten bland invånarna och skapar förutsättningar för att invånarna självständigt ska kunna röra på sig, mötas och må bra.

I projekten för grundlig reparation enligt byggnadsprogrammet ingår även grundläggande reparation av fastighetens gård. I synnerhet i skolor och platser som reparerats delvis och vars grundliga reparation enligt livscykeln blir aktuell efter budgetens tioårsplan kan man identifiera gårdar där det behövs såväl tekniska reparationer som förbättring av omständigheterna för motion och lek.

Man har strävat efter att utveckla skolgårdar t.ex. åren 2012–2015 i projektet Inspirerande skolgårdar och -klasser som en del av god eftermiddagsverksamhet, med syftet att skapa fungerande lösningar för skolgårdarna för att främja fri och handledd utomhusmotion för barn i eftisverksamheten. Som stöd för programmet Skolan i rörelse utvecklades åren 2015–2018 projektet Aktiva skolgårdar som stöd för en funktionell skoldag, som finansierades av Förortsfonden.

Situationen på skolgårdarna med tanke på rörlighet har kartlagts riksomfattande bl.a. genom tre följande enkäter, enligt vilka situationen i Helsingfors visade sig vara sämre än det nationella medeltalet:

1. Institutet för hälsa och välfärd har utvecklat en s.k. TEAvisari som visar riktningen för det hälsofrämjande arbetet i kommunerna åren 2014, 2016 och 2018. Skolorna frågades om skolgården är en näridrottsplats som uppmuntrar till motion och som utnyttjas även efter skoldagen. I Helsingfors svarade 69 % av skolorna ja i enkäten 2018 och den riksomfattande andelen var 77 %.
2. Ett lärdomsprov publicerat av Regionförvaltningsverket i Södra Finland 2016, där rektorerna bedömde bl.a. skolgårdens allmänna situation, spelplan, basketkorgar, fotbollsmål, gungor och klätterställningar. Helsingfors fick 1,97 poäng av 4.
3. Nulägesbedömningen i programmet Skolan i rörelse, som alla skolor som deltar i programmet regelbundet ska fylla i. Skolorna ska bl.a. på en skala från 0 till 4 bedöma om skolgården har ett spelområde och tillräckligt med plats för annan aktivitet och om

skolan själv har vidtagit åtgärder för att göra gården mer stimulerande.

På basis av dessa datainsamlingar samt den information som stadens sektorer innehar kan man reda ut hur stimulerande skolgårdarna är i fråga om rörlighet. Man har även frågat skolbarnen vad de själva anser om rörligheten i skolan, bl.a. i undersökningen LIITU 2018. Dessutom har kultur- och fritidssektorn skapat verktyget invånarprofil, som kan tillämpas särskilt för att kartlägga hinder och motivation i samband med rörlighet.

På basis av utredningarna görs en tidtabell för upprustningsåtgärderna där man beaktar hur väl de åtgärder som vidtas täcker områdena och hur jämlika de är. Näridrottsplatser och lekparker och deras kondition och mångsidighet kan kartläggas även i detta sammanhang eftersom dessa tillsammans med skolgårdarna bildar ett nätverk som är viktigt för många stadsbors vardagsmotion i Helsingfors. Denna kartläggning och utvecklingsplanen utgående från den ska genomföras i samarbete mellan sektorerna.

År 2017 gjordes en granskning av tillgängligheten och det optimala läget för Helsingfors idrottsplatser på sikt. I utredningen ingår även de näridrottsplatser som finns på skolgårdarna. Utredningen kompletteras i samarbete mellan fostrans- och utbildningssektorn och stadsmiljösektorn för kvartershusen och daghemmens gårdar och för de projekt som planeras enligt byggnadsprogrammet. Utgående från detta utarbetar kultur- och fritidssektorn en utredning om omständigheterna bland idrottstjänsterna, vilken bidrar till mer information om bl.a. hur täckande och tillgängliga omständigheterna för motion är.

Syftet med stadsstrategins spetsprojekt, motions- och rörlighetsprogrammet, är att det ska vara enkelt, smidigt och lockande att röra på sig till vardags i Helsingfors. Utvecklingen av skolgårdarna har antecknats som en åtgärd i motions- och rörlighetsprogrammet;

"Skolgårdarna ska utvecklas så att de uppmuntrar till att röra på sig. Man kartlägger gårdarnas funktionalitet och mångsidighet med hjälp av bl.a. Regionförvaltningsverket i Södra Finlands kartläggning av skolgårdar och nulägesbedömningen av skolor i programmet Skolan i rörelse. Det görs en tidtabell för upprustningsåtgärderna där man beaktar rörligheten på rasterna, behoven för undervisningen, eftisverksamheten och hobbyer samt förutsättningarna för barns, ungas och familjers användning på egen hand efter skoldagarna. Omständigheterna för motion ska förbättras på tio skolgårdar med tilläggsfinansiering som beviljats för 2019."

13.02.2019

Ärende/27

Alla granskningar som presenterats ovan kan utnyttjas då man gör planer för att rusta upp skolgårdar och väljer ut de tio skolgårdar som ska rustas upp. Att genomföra åtgärden som nämns i motions- och rörlighetsprogrammet motsvarar i stor utsträckning de mål som nämns i motionen. Sektorerna väljer i samarbete de gårdar som ska rustas upp utgående från befintliga resultat från utredningar. Vid valet av placering och planering av gården tar man hänsyn till motion som ett verktyg för lärande, barnens och invånarnas delaktighet och effekterna som förebygger marginalisering.

I den av stadsfullmäktige godkända budgeten för år 2019 har det reserverats anslag för byggande av idrottsplatser på minst tio skolgårdar.

Föredragande

Stadsstyrelsen

Upplysningar

Maria Nyfors, stadssekreterare, telefon: 310 21731
maria.nyfors(a)hel.fi

Bilagor

1 Valtuutettu Johanna Nuortevan aloite

Sökande av ändring

Förbud mot sökande av ändring, beredning eller verkställighet

Beslutshistoria

Kaupunginhallitus 28.01.2019 § 73

HEL 2018-009103 T 00 00 03

Päätös

Kaupunginhallitus esitti kaupunginvaltuustolle seuraavaa:

Kaupunginvaltuusto katsoo valtuutettu Johanna Nuortevan aloitteen loppuun käsitellyksi.

Käsittely

28.01.2019 Esittelijän ehdotuksesta poiketen

Vastaehdotus:

Paavo Arhinmäki: Uusi kappale 18:

13.02.2019

"Kaupunginvaltuuston hyväksymässä vuoden 2019 talousarviossa on varattu määrärahat liikuntapaikkojen rakentamiseen vähintään 10 koulun pihalle."

Kannattaja: Pia Pakarinen

Kaupunginhallitus hyväksyi yksimielisesti Paavo Arhinmäen vastaehdotuksen mukaisesti muutetun esityksen.

Esittelijä

kansliapäällikkö
Sami Sarvilinna

Lisätiedot

Maria Nyfors, kaupunginsihteeri, puhelin: 310 21731
maria.nyfors(a)hel.fi

Kaupunkiympäristölautakunta 22.01.2019 § 26

HEL 2018-009103 T 00 00 03

Lausunto

Kaupunkiympäristölautakunta antoi kaupunginhallitukselle seuraavan lausunnon:

Kaupunkiympäristön toimiala vastaa kiinteistöjen ulkoalueiden hoitamisesta ja valvomisesta, ja toimialan ylläpitopalvelun tehtäviin kuuluvat toimitilojen ylläpidon ja kiinteistönhoidon järjestäminen, valvonta ja kunnossapito. Kaupungin hallinnassa olevien kiinteistöjen tulee tarjota terveelliset ja turvalliset puitteet päivähoidon ja koulutuksen järjestämiselle.

Koulujen pihoja on pyritty kehittämään myös muun muassa vuosina 2012-2015 järjestetyssä Inspiroivat koulupihat ja -luokat osana laadukasta iltapäivätoimintaa -hankkeessa, jonka tarkoituksena oli luoda toimivia koulujen piharatkaisuja iltapäivätoiminnassa olevien lasten vapaan ja ohjatun ulkoliikunnan edistämiseksi. Liikkuva koulu -ohjelman tueksi vuosina 2015-2018 kehitettiin Lähiörahastohankkeena Aktiiviset koulupihat toiminnallisen koulupäivän tukena. Kaupunkiympäristön toimiala on myös antanut lausunnon Karhuvaara ym. valtuustoaloitteeseen koskien marjapensaiden ja hedelmäpuiden istuttamista koulujen, päiväkotien ja hoitolaitosten pihaille. Lausunnossa ehdotettiin pilottihankkeen järjestämistä, jossa esimerkiksi koulujen pihaille olisi mahdollista istuttaa marjapensaita ja hedelmäpuita piha-alueiden viihtyvyyden lisäämiseksi.

13.02.2019

Vuoden 2019 talousarvioon on myös lisätty investointimäärärahoja 2,5 miljoonaa euroa liikuntapaikkarakentamiseen. Tarkoituksena on kehittää kymmentä koulupihaa liikkumiseen innostavaksi. Kunnostustoimenpiteistä tehdään aikataulutettu suunnitelma, jossa huomioidaan välituntiliikkumisen, oppituntien, iltapäivätoiminnan ja harrastuskäytön tarpeet sekä lasten, nuorten ja perheiden omatoimisen käytön edellytykset myös koulupäivien ulkopuolella.

Lautakunta toteaa, että tehdään kokonaiskartoitus koulujen pihojen varustelusta ja käytettävyydestä, jonka pohjalta voidaan tehdä suunnitelmia ja ratkaisuja kaikkien koulujen pihojen korjaamiseksi liikuntaan, leikkiin ja toimintaan kannustavaksi huomioiden kaiken ikäisten koululaisten tarpeet.

Käsittely

22.01.2019 Esittelijän ehdotuksesta poiketen

Vastaehdotus:

Anni Sinnemäki: Lautakunta toteaa, että tehdään kokonaiskartoitus koulujen pihojen varustelusta ja käytettävyydestä, jonka pohjalta voidaan tehdä suunnitelmia ja ratkaisuja kaikkien koulujen pihojen korjaamiseksi liikuntaan, leikkiin ja toimintaan kannustavaksi huomioiden kaiken ikäisten koululaisten tarpeet.

Kannattaja: Eveliina Heinäluoma

Kaupunkiympäristölautakunta päätti yksimielisesti hyväksyä Anni Sinnemäen vastaehdotuksen.

15.01.2019 Pöydälle

Esittelijä

kaupunkiympäristön toimialajohtaja
Mikko Aho

Lisätiedot

Lotta Hakanpää, projektiasiantuntija, puhelin: 310 21397
lotta.hakanpaa(a)hel.fi

Kasvatus- ja koulutuslautakunta 18.12.2018 § 283

HEL 2018-009103 T 00 00 03

Lausunto

Kasvatus- ja koulutuslautakunta pitää kannatettavana valtuutettu Johanna Nuortevan ja allekirjottaneiden valtuustoaloitetta koulupihojen kartoittamiseksi ja tarvittavien parannusehdotusten laatimiseksi. Lisäksi

lautakunta pitää tärkeänä, että kartoitusta tehtäessä koulupihojen lisäksi huomioidaan kaupungin muutkin liikuntapaikat sekä liikuntapaikkojen kartoitukset ja toteaa seuraavaa:

Koulupihojen kehittämisessä liikkumiseen ja toiminnallisiin leikkeihin innostaviksi on nähty monenlaista hyötyä. Piha on keskeinen liikkumisympäristö koululaisten arkipäivissä ja iltapäivätoiminnassa. Koulujen pihojen monimuotoisuus lisää osaltaan myös asuinalueiden viihtyisyyttä. Monikäyttöiset koulujen pihat ovat parhaimmillaan kiinnostavia ja liikkumaan houkuttelevia kaupunkitiloja asuinalueiden arkiympäristöissä ja lisäävät kaupunginosien viihtyisyyttä, yhteisöllisyyttä, omaleimaisuutta ja turvallisuutta. Helposti saavutettavina, maksuttomina ja avoimina lähiliikunta- ja leikkipaikkoina koulujen pihat edistävät myös asukkaiden yhdenvertaisuutta ja luovat edellytyksiä asukkaisen omatoimiselle liikkumiselle, kohtaamiselle ja hyvinvoinnille.

Koulujen pihojen tilannetta liikkumisen näkökulmasta on kartoitettu valtakunnallisesti muun muassa seuraavilla kolmella kyselyllä, joissa kaikissa Helsingin tilanne osoittautui kansallista keskiarvoa heikommaksi

Terveiden ja hyvinvoinnin laitoksen kehittämä valtakunnallinen terveyden edistämisen aktiivisuuden ns. TEA-mittari -kyselyllä (vuosina 2014, 2016 ja 2018) kouluilta kysyttiin onko koulupiha liikkumiseen innostava lähiliikuntapaikka, jota hyödynnetään myös koulupäivän ulkopuolella (kyllä/ei). Helsingissä 69 prosenttia (valtakunnallisesti 77 %) kouluista vastasi kyllä vuoden 2018 kyselyssä.

Etelä-Suomen aluehallintoviraston julkaisema opinnäytetyöllä vuodelta 2016, jossa Helsinki sai pisteet 1,97/4. Rehtoreiden arvioitavana olivat pihan yleinen tila, pelikenttä, koripallokorit, jalkapallomaalit, keinut ja kiipeilytelineet.

Liikkuva Koulu -ohjelman nykytilan arvioinnilla, jonka kaikki ohjelmaan rekisteröityneet koulut täyttävät säännöllisesti. Nykytilan arvioinnissa kouluja pyydetään mm. arvioimaan asteikolla 0-4, onko koulun pihalla pelialue ja riittävästi muita toiminnan paikkoja ja onko pihan virikkeellisyttä lisätty koulun omilla toimilla.

Kasvatuksen ja koulutuksen toimialan rakentamishankkeen perusparannushankkeisiin sisältyy myös kiinteistöön kuuluvan pihan perusparantaminen. Liikunta- ja leikkitarpeiden lisäksi pihasuunnittelussa huomioidaan saatto- ja huoltoliikenteen integroiminen toimintaan turvallisesti. Erityisesti osakorjauksin kunnostetuissa kouluissa sekä koh-teissa, joiden elinkaaren mukainen perusparannus tulee ajankohtaiseksi talousarvion kymmenen vuoden suunnitelmakauden jälkeen, voidaan tunnistaa sekä teknistä kunnostamista että liikunta- ja leikkiolosuhteiden parantamista tarvitsevia pihoja.

Selvitys koulupihojen liikunnallisuuden tilasta on mahdollista laatia jo olemassa olevien tiedonkeruiden (TEA-viisari, Liikkuva koulu -nykytilan arviointi ja AVI-selvitys) sekä kaupungin toimialoilla olevan muun tiedon perusteella. Myös koululaisilta itseltään on kysytty näkemyksiä koulujen liikunnallisuuden tilasta mm. LIITU-tutkimuksessa 2018, ja jonka tulokset raportoidaan myöhemmin. Lisäksi kulttuurin ja vapaa-ajan toimiala on tuottanut kaupunkilaisprofiili-työkalun, jota voidaan soveltaa erityisesti liikkumisen esteiden ja motivaatioiden kartoitukseen.

Selvityksen perusteella laaditaan kunnostustoimenpiteiden aikataulutettu suunnitelma, jossa huomioidaan toteutettavien parannustöiden alueellinen kattavuus ja tasapuolisuus. Alueelliset lähiliikuntapaikat ja leikkipuistot sekä niiden kunto ja monipuolisuus voidaan kartoittaa myös tässä yhteydessä, sillä yhdessä koulujen pihojen kanssa ne muodostavat monille kaupunkilaisille arkiliikkumisolosuhteiden verkoston Helsingissä. Tämä kartoitus ja sen avulla tehtävä kehittämissuunnitelma toteutetaan toimialojen yhteistyönä.

Helsingin liikuntapaikkojen alueellisesta saavutettavuudesta ja optimaalisesta sijainnista on tehty pitkän aikavälin tarkastelu vuonna 2017 (pro gradu -tutkielma Helsingin yliopisto, aluetiede). Selvityksessä on mukana myös koulujen pihoilla olevia lähiliikuntapaikkoja. Selvitystä täydennetään yhteistyössä kasvatuksen ja koulutuksen sekä kaupunkiympäristön toimialojen kanssa korttelitalojen ja päiväkotien pihojen sekä rakentamisohjelman mukaisesti suunniteltavien hankkeiden osalta. Kulttuurin ja vapaa-ajan toimiala työstää tältä pohjalta liikuntapaikaveluiden olosuhde-selvitystä, joka tuottaa lisää tietoa mm. erilaisten liikkumisolosuhteiden alueellisesta kattavuudesta ja saavutettavuudesta.

Edellä mainittuja tarkasteluja voidaan hyödyntää tehtävässä koulujen pihojen kunnostussuunnitelmassa sekä kymmenen kunnostettavan koulunpihan valinnassa. Kunnostettavat pihat valitaan toimialojen yhteistyönä kaikkien edellä esiteltyjen selvitysten tuloksia hyödyntäen. Lisäksi lautakunta painottaa että koulujen oppilaita ja oppilasneuvostoja pitää kuulla ja osallistaa suunnitteluprosesseissa. Tämän lisäksi sijainnin valinnassa ja pihasuunnittelussa tulee huomioida liikunta oppimisen välineenä, lasten ja asukkaiden osallistaminen, koulutiloihin sijoittuva kasvava esiopetuksen lapsimäärä ja vaikutus syrjäytymisen ehkäisyyn.

Tätä lausuntoehdotusta on valmisteltu yhdessä kulttuurin ja vapaa-ajan toimialan sekä kaupunkiympäristön toimialan asiantuntijoiden kanssa.

Käsittely

18.12.2018 Esittelijän ehdotuksesta poiketen

13.02.2019

Ärende/27

Vastaehdotus:

Martina Harms-Aalto: Lisäksi lautakunta painottaa että koulujen oppilaita ja oppilasneuvostoja pitää kuulla ja osallistaa suunnitteluprosesseissa. Tämän lisäksi sijainnin valinnassa tulee huomioida.....
(tämä on siis lisälause 11. kohtaan)

Kannattaja: Pia Pakarinen

Kasvatus- ja koulutuslautakunta päätti yksimielisesti hyväksyä Martina Harms-Aallon tekemän ja Pia Pakarisen kannattaman vastaehdotuksen.

Esittelijä

kasvatuksen ja koulutuksen toimialajohtaja
Liisa Pohjolainen

Lisätiedot

Mauno Kemppi, tilapalvelupäällikkö, puhelin: 310 86860
mauno.kemppi(a)hel.fi

Kulttuuri- ja vapaa-aikalautakunta 27.11.2018 § 222

HEL 2018-009103 T 00 00 03

Lausunto

Kulttuuri- ja vapaa-aikalautakunta antoi asiasta seuraavan lausunnon:

Kulttuuri- ja vapaa-aikalautakunta pitää valtuustoaloitteessa esitettyä koulujen pihojen tarjonnan kartoitusta ja sen pohjalta laadittavaa kehittämissuunnitelmaa yhteistyössä toimialojen välillä hyvänä asiana.

Liikkumisen puutteesta on tullut keskeinen terveyttä, hyvinvointia ja toimintakykyä heikentävä tekijä kaiken ikäisillä. Vaikka liikunta on suhteellisen suosittu vapaa-ajan harrastus, arkielämästä on samanaikaisesti tullut istuvaa. Luontainen liikkuminen on vähentynyt olennaisesti.

Vain noin kolmannes peruskouluikäisistä lapsista ja nuorista täyttää ikäryhmälleen asetetut liikuntasuositukset, alakoulussa osuus on noin 40 % ja yläkoulussa noin 15 %. Kouluikäiset lapset ja nuoret viettävät valveillaoloajastaan noin 7,5 tuntia paikallaan joko istuen tai makuulla. Liikunta ja liikkuminen vähenevät ratkaisevasti iän myötä: yläkoululaiset harrastavat ja liikkuvat vähiten ja istuvat eniten. Edes kaikki säännöllistä, ohjattua liikuntaa harrastavat lapset eivät liiku terveytensä kannalta riittävästi.

Liian vähäisen liikkumisen seuraukset ovat vakavia. Liikkumisen puute on maailmanlaajuisesti jo neljänneksi yleisin taustatekijä pitkäaikaissai-

rauksien aiheuttamiin kuolemantapauksiin. Muita seurauksia ovat muun muassa fyysisen kunnon ja toimintakyvyn heikkeneminen, tuki- ja liikuntaelinongelmat, ylipaino, tyypin 2 diabetes, sydän- ja verisuonisairaudet sekä mielenterveys- ja uniongelmat. Liikkumattomuuteen kytkeytyvien kansantaloudellisten kustannusten on arvioitu Suomessa olevan vuosittain vähintään 3,2 miljardia euroa.

Arki- ja hyötyliikkumisen lisääminen on mahdollista kehittämällä niitä arkiympäristöjä, joissa ihmiset elävät. Näistä merkittävimpiä ovat julkinen tila, julkinen liikenne, varhaiskasvatus, koulu, työpaikat ja vanhushpalvelut. [Tutkimusviitteet liikkumishjelman projektisuunnitelmasta: ks. mm. Helajärvi Harri, Lindholm Harri, Vasankari Tommi ja Heinonen Olli J. (2015); Husu, Pauliina (ym.) (2018).; Itkonen Hannu, Lehtonen Kati ja Aarresola Outi. (2018); Kokko Sami & Mehtälä Anette (toim.) (2016).; Vasankari Tommi & Kolu Päivi (toim) (2018); World Health Organization (2017).]

Koulupihojen kehittämisessä liikkumiseen ja toiminnallisiin leikkeihin innostaviksi on nähty monenlaista hyötyä. Piha on keskeinen liikkumisympäristö koululaisten arkipäivissä ja iltapäivätoiminnassa. Koulujen pihojen monimuotoisuus lisää osaltaan myös asuinalueiden viihtyisyyttä. Monikäyttöiset koulujen pihat voivat parhaimmillaan olla hyvinkin kiinnostavia kaupunkitiloja asuinalueiden arkiympäristöissä ja lisätä sellaisina kaupunginosien elävyyttä, omaleimaisuutta ja turvallisuutta. Helposti saavutettavina, avoimina lähiliikunta- ja leikkipaikkoina koulujen pihat edistävät myös asukkaiden yhdenvertaisuutta ja luovat edellytyksiä asukkaisen omatoimiselle liikkumiselle, kohtaamiselle ja hyvinvoinnille.

Kaupunkistrategian mukaan ”kaupunkiympäristöä sekä liikunta- ja kulttuuritarjontaa kehitetään liikkumiseen ja arkiaktiivisuuteen kannustavaksi tasapuolisesti eri kaupunginosissa. Lapsia ja nuoria liikutetaan yhä enemmän kiinteänä osana heidän arkeaan varhaiskasvatuksessa ja kouluissa. Kaupunkia suunnitellaan ja rakennetaan tavalla, joka ottaa erilaiset käyttäjät huomioon.”

Kaupunkistrategian kärkihankkeen, liikkumishjelman, tavoitteena on saada kaupunkilaiset liikkumaan enemmän ja istumaan vähemmän. Päämääränä on, että liikkuminen Helsingissä on helppo, sujuva ja houkutteleva arjen valinta. Jo vähäisellä arki- ja hyötyliikkumisella on terveyttä ja hyvinvointia edistäviä vaikutuksia erityisesti niiden henkilöiden osalta, jotka liikkuvat vähän.

Koulujen pihojen tilannetta liikkumisen näkökulmasta on kartoitettu valtakunnallisesti kolmella tavalla. Kaikissa seuraavissa tiedonkeruissa Helsingin tilanne on kansallista keskiarvoa heikompi:

1. THL:n ns. TEA-viisari (Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen kehittämä valtakunnallinen terveyden edistämisen aktiivisuuden mittari) vuosina 2014, 2016 ja 2018. Kouluille suunnattu kysymys: Koulun piha on liikkumiseen innostava lähiliikuntapaikka, jota hyödynnetään myös koulupäivän ulkopuolella (Kyllä/ei). Helsingissä 69 prosenttia (valtakunnallisesti 77 %) kouluista vastasi kyllä vuonna 2018.
2. Etelä-Suomen aluehallintoviraston julkaisema opinnäytetyö vuodelta 2016, jossa Helsinki sai pisteet 1,97/4. Osa-alueina arvioitiin mm. pihan yleinen tila, kenttä, koripallokorit, jalkapallomaalit, keinut ja kiipeilytelineet. Arvio perustuu rehtorien itse antamaan pisteytykseen.
3. Liikkuva Koulu -ohjelman nykytilan arviointi, jonka kaikki ohjelmaan rekisteröityneet koulut täyttävät säännöllisesti. Nykytilan arvioinnissa kouluja pyydetään mm. arvioimaan asteikolla 0–4, onko koulun pihalla pelialue ja riittävästi muita toiminnan paikkoja ja onko pihan virikkeellisyttä lisätty koulun omilla toimilla.

Helsingin kaupungilla on noin 100 hallinnollista koulua. Rakentamisohjelman mukaisiin perusparannushankkeisiin sisältyy myös kiinteistöön kuuluvan pihan perusparantaminen. Liikunta- ja leikkitarpeiden lisäksi suunnittelussa otetaan huomioon huollon tarpeet ja toimintojen integroiminen turvallisesti ja terveellisesti. Erityisesti osakorjauksin kunnostetuissa kouluissa sekä kohteissa, joiden elinkaaren mukainen todennäköinen perusparannus tulee ajankohtaiseksi talousarvion kymmenen vuoden suunnitelmakauden jälkeen, voidaan tunnistaa sekä teknistä kunnostamista että erityisesti liikunta- ja leikkiolosuhteiden parantamista tarvitsevia pihvoja.

Liikkumisohjelman toimenpiteeksi on kirjattu: ”Koulujen pihvoja kehitetään liikkumiseen innostaviksi. Pihojen toiminnallisuus ja monikäyttöisyys kartoitetaan hyödyntämällä mm. Etelä-Suomen Aluehallintoviraston koulupihojen kartoitusta ja Liikkuva Koulu -ohjelman koulujen nykytilan arviointia. Kunnostustoimenpiteistä tehdään aikataulutettu suunnitelma, jossa huomioidaan välituntiliikkumisen, oppituntien, iltapäivätoiminnan ja harrastuskäytön tarpeet sekä lasten, nuorten ja perheiden omatoimisen käytön edellytykset myös koulupäivien ulkopuolella. Kymmenen koulunpihan liikkumisolosuhteita parannetaan vuodelle 2019 myönnetyllä lisärahoituksella.” Tämän toimenpiteen toteuttaminen vastaisi suurelta osin aloitteessa esitettyihin tavoitteisiin. Näiden toimenpiteiden vaatimien resursoinnin ja investointien lisäksi tulee varautua käyttötalouden ylläpitokustannuksiin.

Selvitys koulupihojen liikunnallisuuden tilasta on mahdollista laatia jo olemassa olevien tiedonkeruiden (TEA-viisari, Liikkuva koulu -nykytilan arviointi ja AVI-selvitys) sekä kaupungin toimialoilla olevan muun tiedon perusteella. Myös koululaisilta itseltään on kysytty näkemyksiä koulujen liikunnallisuuden tilasta mm. LIITU-tutkimuksessa 2018, ja jonka tulokset raportoidaan myöhemmin. Lisäksi kulttuurin ja vapaa-ajan toimiala on tuottanut kaupunkilaisprofiili-työkalun, jota voidaan soveltaa erityisesti liikkumisen esteiden ja motivaatioiden kartoitukseen.

Selvityksen perusteella laaditaan kunnostustoimenpiteiden aikataulutettu suunnitelma, jossa huomioidaan toteutettavien parannustöiden alueellinen kattavuus ja tasapuolisuus. Alueelliset lähiliikuntapaikat ja leikkipuistot sekä niiden kunto ja monipuolisuus tulisi kartoittaa myös tässä yhteydessä, sillä yhdessä koulujen pihojen kanssa ne muodostavat monille kaupunkilaisille merkittävän arkiliikkumisolosuhteiden verkoston Helsingissä. Tämä kartoitus ja sen avulla tehtävä kehittämissuunnitelma tulisi toteuttaa kulttuurin ja vapaa-ajan, kasvatuksen ja koulutuksen sekä kaupunkiympäristön toimialojen yhteistyönä. (Kartoitus vastaisi toteutuessaan myös liikuntapaikkojen ja leikkipuistojen kartoitus- ja kehittämissuunnitelmaa koskevassa valtuustoaloitteessa esitettyihin tavoitteisiin.)

Helsingin liikuntapaikkojen alueellisesta saavutettavuudesta ja optimaalisesta sijainnista on tehty pitkän aikavälin tarkastelu vuonna 2017 (Liikuntapaikkojen saavutettavuus ja optimaaliset sijainnit Helsingissä pitkän aikavälin tarkasteluna, Karvinen 2017; Pro Gradu –tutkielma Helsingin yliopisto, aluetiede). Selvityksessä on mukana myös koulujen piholla olevia lähiliikuntapaikkoja. Selvitystä täydennetään yhteistyössä kasvatuksen ja koulutuksen sekä kaupunkiympäristön toimialojen kanssa korttelitalojen ja päiväkotien pihojen sekä rakentamishjelman mukaisesti suunniteltavien hankkeiden osalta. Kulttuurin ja vapaa-ajan toimiala työstää tältä pohjalta liikuntapalveluiden olosuhteiden selvitystä, joka tuottaa lisää tietoa mm. erilaisten liikkumisolosuhteiden alueellisesta kattavuudesta ja saavutettavuudesta.

Näitä tarkasteluja voitaisiin hyödyntää tehtävässä koulujen pihojen kunnostussuunnitelmassa sekä kymmenen koulunpihan valinnassa, jotta niissä tulisi huomioiduksi myös alueellinen kattavuus ja saavutettavuus pidemmällä aikavälillä. Kunnostettavat koulujen pihat tulisi valita toimialojen yhteistyönä kaikkien edellä esiteltyjen selvitysten tuloksia hyödyntäen.

Käsittely

27.11.2018 Ehdotuksen mukaan

13.02.2019

Esityslistalle merkityn esittelijän Tarja Loikkasen ollessa poissa kokouksesta asian esittelijänä toimi Petteri Huurre.

Esittelijä

vs. liikuntajohtaja
Petteri Huurre

Lisätiedot

Stefan Fröberg, ulkoilupalvelupäällikkö, puhelin: 310 87901
stefan.froberg(a)hel.fi

Tuuli Salospohja, liikuntapalvelupäällikkö, puhelin: 310 87500
tuuli.salospohja(a)hel.fi

Matti Kuusela, tilapalvelupäällikkö, puhelin: 310 87783
matti.kuusela(a)hel.fi

Minna Paajanen, projektipäällikkö, puhelin: 040 726 2623
miika.paajala(a)hel.fi

Mauno Kemppi, tilapalvelupäällikkö (Kasko), puhelin: 040 7799 579
mauno.kemppi(a)hel.fi

Jarmo Raveala, yksikön päällikkö, Rya Rakennetun omaisuuden hallinta (Kymp), puhelin: 040 1781 575

jarmo.raveala(a)hel.fi